

מחברת מנחות - א

מסכת מנחות פרק א

(ב,א) משנה: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות. מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן, נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן, או לשמן ושלא לשמן, או שלא לשמן ולשמן, פסולות. כיצד לשמן ושלא לשמן? לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה; שלא לשמן ולשמן? לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא

גמרא: {למה לי למיתנא "אלא"? ליתני "ולא" עלו לבעלים לשם חובה!?!} אהא קמשמע לן: לבעלים הוא דלא עלו לשום חובה - הא מנחה גופה, כשרה, ואסור לשנויי! כדרבא, דאמר **רבא:** עולה ששחטה שלא לשמה, אסור לזרוק דמה שלא לשמה - איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא - איבעית אימא סברא: משום דמשני בה כל הני, לישני בה וניזיל?! ואיבעית אימא קרא: (דברים כג) "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה" - "נדבה"?! - נדר הוא! - קרי ליה "נדר", וקרי ליה "נדבה"! - אלא אם כמה שנדרת עשית, יהא נדר - ואם לאו, יהא נדבה! **(ב,ב)** ונדבה מי שרי לשנויי בה?!

^ לימא: מתניתין דלא כר' שמעון, דתניא: **ר' שמעון** אומר: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן, כשירות ועלו לבעלים לשם חובה. שאין המנחות דומות לזבחים - שהקומץ מחבת לשום מרחשת, מעשיה מוכיחין עליה לשום מחבת; חריבה לשום בלולה, מעשיה מוכיחין עליה לשום חריבה - אבל בזבחים אינו כן - שחיטה אחת לכולן, וזריקה אחת לכולן, וקבלה אחת לכולן!

~הניחא **לרב אשי**, דאמר כאן בקומץ מחבת לשום מרחשת, כאן בקומץ מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת - מתניתין מנחה לשום מנחה היא - אלא לרבה ורבא, מאי איכא למימר?! וכי תימא כדקא משני **רבה:** כאן בשינוי קדש כאן בשינוי בעלים - הא מתניתין שינוי קודש הוא! דקתני: כיצד לשמן ושלא לשמן? לשום מנחת חוטא ולשום מנחת נדבה; ואי נמי כדקא משני **רבא:** כאן בקומץ מנחה לשום מנחה, כאן בקומץ מנחה לשום זבח - הא מתניתין מנחה לשום מנחה היא! דקתני: שלא לשמן ולשמן - לשם מנחת נדבה לשם מנחת חוטא!

~אלא לרבה ורבא, מחוורתא מתניתין דלא כר' שמעון!

מחברת מנחות - א

{ורמי דר' שמעון אד' שמעון, דתניא: ר' שמעון אומר "קדש קדשים היא כחטאת וכאשם" - יש מהן כחטאת ויש מהן כאשם - מנחת חוטא, הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה, פסולה כחטאת; מנחת נדבה, הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה, כשירה. וכאשם - מה אשם, כשר ואינו מרצה - אף מנחת נדבה, כשירה ואינה מרצה!

<אמר רבה: לא קשיא - כאן בשינוי קודש, כאן בשינוי בעלים!
{אמר ליה אביי, מכדי מחשבה דפסל רחמנא הקישא היא, מה לי שינוי קודש, מה לי שינוי בעלים?! <אמר ליה: "מעשיה מוכיחין" דקאמר ר' שמעון, סברא היא! דר' שמעון דריש טעמא דקרא - מחשבה דלא מינכרא, פסל רחמנא - מחשבה דמינכרא, לא פסל רחמנא!

סימן: עולה עולה מלק ומיצה חטאת העוף קדשי קדשים קדשים קלים

{אלא מעתה: עולת העוף שמלקה למעלה לשם¹ חטאת העוף, תרצה?! - מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא! דאי חטאת העוף היא, למטה הוי עביד לה?! <אטו חטאת העוף למעלה מי ליתא?! האמר מר: מליקה בכל מקום במזבח כשרה!

{עולת העוף שמיצה דמה למעלה לשם חטאת העוף, תרצה?! - מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא! דאי חטאת העוף היא, למטה הוה עביד לה הזאה?! (ג,א) <אמרי: דילמא מיצוי דבתר הזאה הוא, דאמר מר: מיצה דמה בכל מקום במזבח, כשירה!

{חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף, תרצה?! - דמעשיה מוכיחין עליה דחטאת עוף היא! דאי עולת העוף היא, למעלה הוה עביד לה, ומיצוי הוה עביד ליה?! | <איך² הכי נמי!
³"לפי שאין המנחות דומות לזבחים" קאמר - לזבחים, ולא לעופות!

{קדשי קדשים ששחטן בצפון לשם קדשים קלים לירצו?! - מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשי קדשים נינהו! דאי קדשים קלים, בדרום הוה עביד להו?! <אימור דאמר רחמנא אף בדרום - בדרום ולא בצפון מי אמר רחמנא?! והא אנן תנן: שלמים קדשים קלים⁴, שחיטתן בכל מקום בעזרה!

{קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים לירצו?! -

1 כך בכ"י, ולפננו: "משום"

2 לפננו חסר

3 לפננו נוסף: "אלא"

4 לפננו מ"רחמנא" עד "קלים" חסר, ובמקומו "ותנן"

מחברת מנחות - א

מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשים קלים נינהו! דאי קדשי קדשים, בצפון הוה עביד להו! אאמרי: קדשי קדשים נינהו, ומיעבר הוא דעבר ושחט להו בדרום! {אי הכי, מחבת לשם מרחשת נמי! האי דקא קמיץ לה למרחשת, אמר: האי במרחשת נדר, והא דמייתי לה במחבת, דמרחשת היא, ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת! אהתם, כי נמי במרחשת נדר, כי מייתי לה במחבת, מחבת הויה! כדתנן: האומר: "הרי עלי במחבת", והביא במרחשת; "במרחשת", והביא במחבת - מה שהביא הביא, וידי נדרו לא יצא!

{ודילמא אמר: "זו להביא במחבת", והביא במרחשת! כדתנן⁵: "זו להביא במחבת", והביא במרחשת; "במרחשת", והביא במחבת - הרי זו פסולה! אלא כרבנן, הכי נמי! לר' שמעון, כיון דאמר ר' שמעון אף ידי נדרו יצא, אלמא קביעותא דמנא ולא כלום הוא, ולא שנא⁶ אמר "זו" ולא שנא אמר "עלי"!

{אלא מעתה, עולה ששחט לשם חטאת תרצה, דהאי זכר, והאי נקבה! כיון דאיכא שעיר נשיא, דזכר הוא, לא ידיע! {אמר "לשם חטאת יחיד" מאי איכא למימר! {ותו, חטאת יחיד ששחטה לשם עולה תרצה, דחטאת נקבה ועולה זכר! אמיכסיה באליה! {התינח היכא דאייתי כבשה - אייתי שעירה, מאי איכא למימר! אלא בין זכרים לנקבות, לאו אדעתייהו דאינשי!

{פסח ששחטו לשם אשם לירצי, דהאי בן שנה והאי בן שתיים! כיון דאיכא אשם נזיר ואשם מצורע, לא פסיקא ליה! {אמר לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות, מאי איכא למימר! {ותו, אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשום פסח לירצו! - דפסח בן שנה, והני בן שתי שנים! |אלא בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתייהו דאינשי! דאיכא בן שנה דמיחזי כבן שתיים, ואיכא בן שתיים דמיחזי כבן שנה!

{שעיר ששחטו לשום אשם לירצי, דהאי צמר והאי שיער! אאמרי: דיכרא אוכמא הוא!

{עגל ופר ששחטן לשום פסח ואשם, לירצו, דעגל ופר בפסח ואשם ליכא! |אין הכי נמי! (ג,ב) ומאי זבחים? רוב זבחים!

<<רבא אמר: לא קשיא! - כאן בקומץ מנחה לשום מנחה, כאן בקומץ מנחה לשום זבח! - מנחה לשום מנחה, (ויקרא ו) "וזאת תורת המנחה" - תורה אחת לכל המנחות; מנחה לשום זבח,

5 יש גורסים: "ודילמא "זו" אמר, דתנן"
6 יש גורסים: "שמע מינא: קביעותא דמנא לאו כלום הוא, לא שנא"

מחברת מנחות - א

"וזאת תורת המנחה וזבח" לא כתיב! {והא תנא: "מפני שמעשיה מוכיחין עליה" קאמר!?! אהכי קאמר: אף על גב דמחשבה דלא מינכרא היא, ותיפסל, "וזאת תורת המנחה" - תורה אחת לכל המנחות! - ומאי "אבל בזבחים אינו כן"? אף על גב דשחיטה אחת לכולן⁷, "וזאת תורת המנחה וזבח" לא כתיב!

{אלא מעתה, חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם, או⁸ לשם⁹ חטאת עבודה זרה, או לשם חטאת נזיר, או לשם חטאת מצורע - תהא כשירה ותרצה, דאמר רחמנא: (ויקרא ו) "זאת תורת החטאת" - תורה אחת לכל חטאות!?! אלר' שמעון, הכי נמי! לרבנן - ¹⁰אמר **רבא**: חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם, לשם חטאת עבודה זרה, כשירה - לשם חטאת נזיר, לשם חטאת מצורע, פסולה - דהני, עולות בהדייהו נינהו! **רב אחא בריה דרבא** מתני ליה לכולהו לפסולא: "ושחט אותה לחטאת" - לשם אותו חטאת

<<**רב אשי** אמר: לא קשיא! - כאן בקומץ¹¹ מחבת לשם מרחשת, כאן בקומץ מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת - ¹²מחבת לשם מרחשת, במנא קא מחשב, ומחשבה במנא לא פסלה - מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת, במנחה¹³, דפסלה בה מחשבה, קא מחשב! {והא תנא "מפני שמעשיה מוכיחין עליה" קאמר!?! אהכי קאמר: אף על גב דמחשבה דלא מינכר תיפסל, במנא קא מחשב, ומחשבה במנא לא פסלה¹⁴! ~ומאי "אבל בזבחים אינו כן"? - אף על גב דשחיטה אחת לכולן, זריקה אחת לכולן, קבלה אחת לכולן - בזביחה דפסלה ביה מחשבה קא מחשב!

{אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: חרבה לשם¹⁵ בלולה, אמאי¹⁶ אמר ר' שמעון? אמר ליה: לשם בילה בעלמא! {אי הכי, לשם שלמים נמי - לשם שלמים בעלמא! אהכי השתא! התם, זבח גופה איקרי "שלמים", דכתיב: (ויקרא ז) "המקריב את דם השלמים" "הזורק את דם השלמים" - הכא, מנחה גופה, מי איקרי "בלולה"? (ויקרא ז) "וכל מנחה בלולה בשמן" כתיב! - "בלולה בשמן" איקרי - "בלולה" סתמא, לא איקרי!

7 יש מוסיפים: "וזריקה אחת לכולם קבלה אחת לכולם"

8 לפננו חסר בשלשתן

9 כן בכ"י וכן ברש"י, אבל לפננו: "לשום", וכן להלן

10 לפננו נוסף: "הא"

11 לפננו נוסף: "מנחת"

12 לפננו נוסף: "מנחת"

13 יש גורסים: "במילתא"

14 לפננו: דמחשבה מינכר היא, תיפסל

15 לפננו: "משום"

16 כן לפננו וכן ברש"י, ויש גורסים: "מאי"

כולהו כרבה לא אמרי, דאדרבה! מחשבה דמנכרא פסל רחמנא!
כרבא לא אמרי - "וזאת תורת" לא משמע להו! כרב אשי לא
אמרי, משום קושיא דרב אחא בריה דרבא

מילתא דפשיטא ליה לרבה להאי גיסא, ולרבא להאי גיסא,
מיבעיא ליה לרב הושעיא¹⁷. דבעי **רב הושעיא**, ואמרי לה, בעא
מיניה **רב הושעיא מרבי אסי**: גמנחה לשום זבח, (ד,א) מה לי¹⁸
אמר ר' שמעון? טעמא דר' שמעון משום מחשבה דמינכרא לא
פסלה, והא מחשבה דמינכרא הוא? או דילמא טעמא דר' שמעון
משום דכתיב: (ויקרא ו) "וזאת תורת המנחה", ו"זבח" לא כתיב?
אמר ליה: כלום הגענו לסוף דעתו של ר' שמעון! - כרבה לא
משני ליה, משום קושיא דאביי; כרבא לא משני ליה, משום קושיא
"וזאת תורת החטאת"; כרב אשי לא משני ליה, משום קושיא דרב
אחא בריה דרבא!

חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות -- {בשלמא מנחת חוטא -
"חטאת" קרייה רחמנא, דכתיב: ¹⁹ (ויקרא ה:יא) "לא ישים עליה
שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא" - אלא מנחת קנאות,
מנלן? דתני תנא קמיה **דרב נחמן**: מנחת קנאות, מותרה נדבה!
אמר ליה: שפיר קאמרת! (במדבר ה) "מזכרת עון" כתיב בה,
ובחטאת כתיב: (ויקרא י) "ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה"
- מה חטאת, מותרה נדבה - אף מנחת קנאות, מותרה נדבה!
וכחטאת - מה חטאת, פסולה שלא לשמה - אף מנחת קנאות,
פסולה שלא לשמה!

{אלא מעתה, אשם יהא פסול שלא לשמו, דגמר "עון"- "עון"
מחטאת?! <דנין "עון" מ"עון", ואין דנין "עונו" מ"עון"! {מאי נפקא
מיניה?! והא תנא **דבי ר' ישמעאל**: (ויקרא יד) "ושב הכהן" "ובא
הכהן" - זו היא שיבה, זו היא ביאה! {ועוד, ליגמר "עונו"- "עונו"
מ"עון" דשמיעת הקול?! דכתיב: (ויקרא ה) "אם לא יגיד ונשא
עונו"! |אלא כי גמרי גזירה שוה, למותר נדבה הוא דגמרי! ^ וכי
תימא: אין גזירה שוה למחצה - גלי רחמנא גבי חטאת (ויקרא ד)
"ושחט אותה לחטאת" - אותה, לשמה כשירה, שלא לשמה פסולה
- אבל כל קדשים, בין לשמן בין שלא לשמן כשרים

17 השני

18 יש גורסים: "מאי"

19 לפננו חסר

מחברת מנחות - א

גאלא מנחת חוטא ומנחת קנאות, דפסולין שלא לשמן, מנלן?
אחטאת טעמא מאי? משום דכתיב בה "היא"! - הכא נמי, הא
כתיב בהו "היא"! {אשם נמי, הא כתיב ביה "הוא"? אהוא
"הוא", לאחר הקטרת אימורין הוא דכתיב! כדתניא: אבל אשם
לא נאמר בו "הוא" אלא לאחר הקטרת אימורין - הוא עצמו,
שלא הוקטרו אימוריו, כשר! ואלא "הוא" למה לי? לכדרב הונא
אמר רב: אשם שניתק לרעייה, ושחטו סתם, כשר לשום עולה -
ניתק אין, לא ניתק לא! - אמר קרא: "הוא" - בהוייתו יהא!

אמר רב: מנחת העומר שקמצה שלא לשמה - פסולה, הואיל
ובאת להתיר ולא התירה. וכן אתה אומר באשם נזיר (ד,ב) ואשם
מצורע ששחטן שלא לשמן - פסולין, הואיל ובאו להכשיר ולא
הכשירו

{תנן: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - כשירות, אלא שלא עלו
לבעלים לשום חובה - חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות - ואם
איתא, ליתני נמי "חוץ ממנחת העומר"! <כי קתני, באה יחיד -
באה צבור לא קתני! >>כי תני, באה בגלל עצמה - באה בגלל
זבח, לא קתני! <<כי קתני, הנך שאין קבוע להן זמן - הא דקבוע
לה זמן, לא קתני!

אמר מר: וכן אתה אומר באשם נזיר ואשם מצורע, ששחטן שלא
לשמן - פסולין, הואיל ובאו להכשיר ולא הכשירו

{תנן: כל הזבחים ששחטן שלא לשמן - כשרין, אלא שלא עלו
לבעלים לשום חובה - חוץ מפסח וחטאת - ואם איתא, ליתני
נמי: חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע, דבאו להכשיר ולא הכשירו!?
אכיון דאיכא אשם גזילות ואשם מעילות, דלכפרה אתו, לא
פסיקא ליה

{מאי שנא אשם נזיר ואשם מצורע, דבאו להכשיר ולא הכשירו -
הני נמי באו לכפרה ולא כפרו!> אמר ר' ירמיה: מצינו שחלק
הכתוב בין מכפרים ובין מכשירין - מכפרין, אית בהו דאתו
לאחר מיתה - מכשירין, לית בהו דאתו לאחר מיתה! דתנן:
האשה שהביאה חטאתה ומתה, יביאו יורשין עולתה; עולתה
ומתה, לא יביאו יורשין חטאתה

{מתקיף לה ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פזי: מכשירין נמי, מי
לית בהו דאתו לאחר מיתה!> והתנן: המפריש מעות לנזירותו, לא

מחברת מנחות - א

נהנין ולא מועלין, מפני שראויין לבא כולן שלמים; מת והיו לו מעות סתומין, יפלו לנדבה; מפורשין, דמי חטאת, יוליך לים המלח - לא נהנין ולא מועלין; דמי עולה, יביא בהן עולה, ומועלין בהן; דמי שלמים, יביא בהן שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואין טעונין לחם - והא עולה ושלמים דנזיר, דמכשירים נינהו, וקא אתו לאחר מיתה?! <אמר **רב פפא**: הכי קא אמר **ר' ירמיה**: לא מצינו הכשר קבוע דבא לאחר מיתה! ודנזיר, הכשר שאינו קבוע הוא, (ה,א) > דאמר מר: גילח על אחד משלשתן, יצא!

{מיתיבי: אשם מצורע שנשחט שלא לשמו, או שלא ניתן מדמו על גבי בהונות, הרי זה עולה לגבי מזבת, וטעון נסכים. וצריך אשם אחר להכשירו - תיובתא דרב!}

ור' שמעון בן לקיש אמר: מנחת העומר שקמצה שלא לשמה, כשירה - ושירה אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת ותתירנה {וכיון ששירה אין נאכלין,²⁰ מקרב היכי קרבה?! (יחזקאל מה) "ממשקה ישראל" - מן המותר לישראל?! <אמר **רב אדא בר אהבה**: קסבר ריש לקיש: אין מחוסר זמן לבו ביום!

{מתיב **רב אדא בריה דרב יצחק**²¹: יש בעופות שאין במנחות, יש במנחות שאין בעופות - יש בעופות, שהעופות באין בנדבת שנים²², ומחוסרי כפרה,²³ והותרו מכלל איסורן בקודש - מה שאין כן במנחות; ויש במנחות, שהמנחות טעונות כלי, ותנופה, והגשה, וישנן בציבור כביחיד - מה שאין כן בעופות - ואם איתא, במנחות נמי משכחת לה דהותרו מכלל איסורן בקודש! ומאי ניהו? מנחת העומר! <כיון דאין מחוסר זמן לבו ביום, לאו איסורא הוא!

{מתיב **רב ששת**: הקדים מתן שמן למתן דם, ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן²⁴ שמן אחר מתן דם; הקדים²⁵ מתן בהונות למתן שבע, ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן בהונות אחר מתן שבע - ואי אמרת אין מחוסר זמן לבו ביום, אמאי יחזור ויתן?! מאי דעבד עבד! <אמר **רב פפא**: שאני הלכות מצורע, דכתיבא בהו "הוייה", דאמר הכתוב: (ויקרא יד) "זאת תהיה תורת המצורע" - "תהיה" - בהוייתה תהא!

20 לפננו: ששירה אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת

21 יש גורסים: "ר' אחא בר יצחק"

22 לפננו נוסף: "אבל מנחות, "נפש" כתיבא"

23 לפננו נוסף: "זב וזבה יולדת ומצורע"

24 לפננו חסר

25 לפננו חסר

מחברת מנחות - א

{מתלב רב פפא: הקדים חטאתו לאשמו, לא יהיה אחר ממרס בדמה, אלא תעובר צורתה ותצא לבית השריפה #}אמאי קא מותיב רב פפא?! והא רב פפא הוא דאמר: שאני הלכות מצורע דכתיבא בהו "הוייה"?! ~אלא רב פפא, הכי קא קשיא ליה: אימא: הני מילי עבודה - שחיטה לאו עבודה היא! # ואי אין מחוסר זמן לבו ביום, יהא אחר ממרס בדמה, וליקר²⁶ אשם, והדר ליקרב חטאת! |אלא אמר רב פפא: היינו טעמא דריש לקיש דקסבר: האיר מזרח מתיר! **דרבי יוחנן וריש לקיש**, דאמרי תרוייהו: אפילו בזמן שבית המקדש קיים, **(ה,ב)** האיר מזרח מתיר!

והא דריש לקיש, לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר, דתנן: אין מביאין מנחת בכורים ומנחת בהמה קודם לעומר²⁷, ואם הביא פסול; קודם לשתי הלחם לא יביא²⁸, ואם הביא כשר. ואמר **רבי יצחק** אמר **ריש לקיש**: לא שנו אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר, אבל בששה עשר, אם הביא כשר - וקשיא לי: ליהו כמחוסר זמן! - אלמא קסבר: האיר המזרח מתיר²⁹

ורבא אמר: מנחת העומר שקמצה שלא לשמה - כשירה, ושירה נאכלין, ואינה צריכה מנחת העומר אחרת להתירה. שאין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה, ובדבר הראוי לעבודה, ובמקום הראוי לעבודה - במי שראוי לעבודה - לאפוקי כהן בעל מום; ובדבר הראוי לעבודה - לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא, דחדוש הוא; ובמקום הראוי לעבודה - לאפוקי נפגם המזבח

תנו רבנן: כשהוא אומר: (ויקרא א) "מן הבקר" למטה - שאין תלמוד לומר אלא להוציא את הטרפה

{והלא דין הוא: ומה בעל מום, שמותרת להדיוט, אסורה לגבוה - טריפה, שאסורה להדיוט, אין דין שאסורה לגבוה?!} כחלב ודם יוכיחו, שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה! {מה לחלב ודם, שכן באין מכלל היתר³⁰ - תאמר בטריפה, שכולה אסורה, ולא תהא מותרת לגבוה?!} מליקה תוכיח, שכולה איסור, ואסורה להדיוט ומותרת לגבוה! {מה למליקה, שכן קדושתה אוסרתה,³¹ מה שאין

26 לפננו: "ולקריב"

27 לפננו נוסף: "דבעינן ממשקה ישראל"

28 לפננו נוסף: "משום דאיקרו בכורים"

29 יש שלא גורסים מן "וקשיא" עד "מתיר"

30 יש גורסים: "מדבר המותר"

31 לפננו נוסף: "בשעת קדושתה למזבח היא נאסרה להדיוט דהיינו מליקתה אבל קודם לכן לא נאסרה"

מחברת מנחות - א

כן בטריפה, שאין קדושתה אוסרתה! ואם השבתה - כשהוא אומר "מן הבקר" למטה, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה גמה "אם השבתה"?

סימן: רקיח מר אדא לשישי"ה

אמר **רב**: משום דאיכא למימר: *{מנחת העומר תוכיח, שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה! *{מה למנחת העומר, שכן מתרת חדש! *{בשביעית! *{שביעית נמי, שכן מתרת ספיחין בשביעית! *{כר' עקיבא, דאמר ספיחין אסורים בשביעית! *{אמר ליה **רב אחא בר אבא לרב אשי**: לרבי עקיבא נמי, לפרוך: מה למנחת העומר, שכן מתרת חדש בחוצה לארץ! ואפילו למאן דאמר חדש בחוצה לארץ לאו דאורייתא - שכן באה להתיר לאו שבתוכה! *{אמר ליה **רב אחא מדיפתי לרבינא**: אי הכי, טריפה נמי, תקריב ותתיר לאו שבתוכה! *|אלא פריך הכי: מה למנחת העומר, שכן מצותה בכך!

אמר **לויש לקיש**: משום דאיכא למימר: *{מפטם הקטרת יוכיח, שאסור להדיוט ומותר לגבוה! *{מפטם גברא הוא! *{אלא פטום הקטרת יוכיח, שאסור להדיוט ומותר לגבוה! *{מה לפטום הקטרת, שכן מצותו בכך!

אמר **בריה דרבינא**: משום דאיכא למימר: *{שבת תוכיח, שאסורה להדיוט, ומותרת לגבוה! *{מה לשבת, שכן הותרה מכללה אצל הדיוט במילה! *{אטו מילה צורך הדיוט הוא! *{מילה מצוה היא! *|אלא מה לשבת, שכן מצותה בכך!

אמר **בר אבא**: משום דאיכא למימר: *{כלאים תוכיח, שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה! *{מה לכלאים, שכן הותרו מכללן אצל הדיוט בציצית! *{אטו ציצית צורך הדיוט היא! *|אלא (ו,א) מה לכלאים, שמצותו בכך!

אמר **שישא בריה דרב אידי**: משום דאיכא למימר: *{ליהדר דינא ותיתי במה הצד: מה למליקה, שכן קדושתה אוסרתה *{חלב ודם יוכיחו; *{מה לחלב ודם, שכן באים מכלל היתר *{מליקה תוכיח - וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן, שאסורין להדיוט, ומותרין לגבוה - אף אני אביא טרפה, אף על פי שאסורה להדיוט, תהא מותרת לגבוה! *מה להצד השווה שבהן, שכן מצותה בכך!

אמר **רב אשי**: משום דאיכא למימר: *{מעיקרא

להדיוט"

מחברת מנחות - א

דדינא פרכא! מהיכא קא מייתית לה? מבעל מוס! - מה לבעל מוס, שכן עשה בו מקריבין כקריבין! *אמר ליה **רב אחא סבא לרב אשי**: יוצא דופן יוכיח, שלא עשה בו מקריבין כקריבין, ומותר להדיוט ואסור לגבוה! *אמה ליוצא דופן, שכן אינו קדוש בבכורה *בעל מוס יוכיח! *אמה לבעל מוס, שכן עשה בו מקריבין כקריבין *יוצא דופן יוכיח - וחזר הדין - לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהן, שמותרים להדיוט ואסורים לגבוה - וכל שכן טרפה, שאסורה להדיוט, תהא אסורה לגבוה! *אמה להצד השווה שבהן, שכן לא הותרו מכללן - תאמר בטריפה, שהותרה מכללה!

אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: טרפה שהותרה מכללה, מאי היא? ^ אילימא מליקה דעולת העוף לגבוה - בעל מוס נמי, בעופות אשתרויי אשתרי - תמות וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות! ^ אלא מליקה דחטאת העוף לכהנים - כהנים משולחן גבוה קא זכו!

|ואלא פריך הכי: מה להצד השווה שבהן, שכן מומן ניכר - תאמר בטריפה, שכן אין מומה ניכר! - משום הכי, איצטריך קרא!

{וטריפה מהכא נפקא? מהתם נפקא: (יחזקאל מה) "ממשקה ישראל" - מן המותר לישראל; (ויקרא כז) "מכל אשר יעבור תחת השבט" נפקא - פרט לטריפה, שאינה עוברת! צריכי! דאי "ממשקה ישראל", הוה אמינא: למעוטי היכא דלא היתה לה שעת הכושר, דומיא דערלה וכלאי הכרם - אבל היתה לה שעת הכושר, אימא: תתכשר! - כתב רחמנא "כל אשר יעבור"; ואי כתב רחמנא "כל אשר יעבור", הוה אמינא: למעוטי היכא דנטרפה ולבסוף הקדישה, דומיא דמעשר - אבל הקדישה ולבסוף נטרפה, דבעידנא דאקדשה הוה חזיא, אימא תתכשר! - כתב רחמנא "מן הבקר" - צריכי!

משנה: אחד מנחת חוטא, ואחד כל המנחות, שקמצן זר, אונן, טבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו - פסול. קמץ בשמאל - פסול. **בן בתירא** אומר: יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין. קמץ ועלה בידו צרור, או גרגר מלח, או קורט של לבונה - פסול, מפני שאמרו: הקומץ היתר והחסר, פסול. ואיזהו היתר? שקמצו מבורץ; וחסר? שקמצו בראשי

אצבעותיו

גמרא: למה לי למתנא "אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות"? ליתני: "כל המנחות שקמצן זר ואונן"³² לר' שמעון איצטריד, דתניא: אמר ר' שמעון: בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה, שלא יהא חוטא נשכר. ומפני מה אינה טעונה? שלא יהא קרבנו מהודר! ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים, (ו,ב) שלא יהא חוטא נשכר. ומפני מה אינה טעונה? שלא יהא קרבנו מהודר! ~סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר ר' שמעון שלא יהא קרבנו מהודר, כי קמצי לה פסולין נמי תתכשר - קמשמע לן!

{אי הכי, התם נמי ליתני "אחד חטאת חלב ואחד כל הזבחים שקבלו דמן זר ואונן", ולימא: לר' שמעון איצטריד! אלמא, כיון דתנא ליה "כל" ולא קתני "חוץ", כולהו משמע - הכא נמי, כיון דתנא "כל" ולא קתני "חוץ", כולהו משמע! אצטריד! - סלקא דעתך אמינא: הואיל ואוקימנא לרישא דלא כר' שמעון, סיפא נמי דלא כר' שמעון - קמשמע לן!

אמר **רב:** זר שקמץ, יחזיר {והא אנו, "פסל" תנן?! אמאי "פסל"? פסל עד שיחזיר! {אי הכי, היינו בן בתירא?! אי דאיתיה לקומץ בעיניה, לא פליגי רבנן עליה דבן בתירא - כי פליגי, דחסר קומץ - רבנן סברי: לא יביא מתוך ביתו וימלאנו; בן בתירא סבר: יביא מתוך ביתו וימלאנו {אי הכי, "בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין", "בן בתירא אומר יחזיר ויביא מתוך ביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ בימין" מיבעי ליה?! |כי קא אמר **רב**, לבן בתירא! {פשיטא! כמהו דתימא? עד כאן לא קא מכשר בן בתירא אלא בשמאל, אבל בשאר פסולין לא - קמשמע לן! {אמאי שנא שמאל, דאשכחן לה הכשירא ביום הכפורים - זר נמי, אשכחן לה הכשירא בשחיטה?! אשחיטה לאו עבודה היא! אלא? והאמר ר' **זירא** אמר **רב:** שחיטת פרה בזר פסולה ~ואמר **רב** עלה: "אלעזר" ו"חוקה" כתיב בה! אשאני פרה, דקדשי בדק הבית היא! אלאו כל דכן הוא?! קדשי בדק הבית בעו כהונה - קדשי מזבח לא בעו כהונה?! אמר **רב** **שישא בריה דרב אידי:** מידי דהוה אמראות נגעים, דלאו עבודה נינהו, ובעי כהונה!

{ונילף מבמה?! ~וכי תימא מבמה לא ילפינן - והתניא: מנין ליוצא, שאם עלה לא ירד? שהרי יוצא כשר בבמה!?! כתנא

32 שכל הפסולים, אם עלו לא ירדו, כדאיתא בזבחים (טו): כל הזבחים שקבלו דמן זר, אונן, טבול יום, ומחוסר כפורים, ומחוסר בגדים, שלא רחץ ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חברו - פסל. קבל בשמאל - פסל. ר' שמעון מכשיר

מחברת מנחות - א

(ויקרא ו) א"זאת תורת העולה"³³ סמיך ליה!

{אלא טעמא, דאשמעינן רב - הא לאו הכי, הוה אמינא: בשאר פסולין, פסל בן בתירא?! והתניא: **רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון** אומרים: מכשיר היה בן בתירא בכל הפסולין כולן. ותניא: "וקמץ משם" - ממקום שרגלי הזר עומדות; **בן בתירא** אומר: מנין שאם קמץ בשמאל, שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין? תלמוד לומר: "וקמץ משם" - ממקום שקמץ כבר. וכיון דקרא סתמא כתיב בה, מה לי שמאל ומה לי שאר הפסולין?! | אלא הא קמשמע לן רב: קמץ, ואפילו קידש! ולאפוקי מהני תנאי, דתניא: **רבי יוסי בן יוסי**³⁴ **בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום** אמרו: במה דברים אמורים? שקמץ ולא קידש! אבל קידש, פסל! <אויכא דאמרי: קמץ, אין - קידש, לא! >כמאן? >כהני תנאי, ולאפוקי מתנא קמא!

{מתקיף לה **רב נחמן**: מאי קא סברי הני תנאי? ^ אי קמיצת פסולין עבודה היא, אף על גב דלא עביד ליה מתן כלי; אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא, כי עבד לה מתן כלי, מאי הוה?! אהדר אמר **ר' נחמן**: לעולם עבודה היא, ולא גמרה עבודתה עד דעביד לה מתן כלי! {אי הכי, אפילו לא קידש, (**ז,א**) וכי³⁵ מהדר ליה לקומץ לדוכתיה, תקדוש ולפסול?! >אמר **ר' יוחנן**: זאת אומרת: כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת {הא מדעת, מקדשין?! והא בעא מיניה **ריש לקיש מר' יוחנן**: כלי שרת, מהו שיקדשו פסולין לכתחילה ליקרב? ואמר ליה: אין מקדשין! >אמר ליה:³⁶ אין מקדשין ליקרב, אבל מקדשין ליפסל!

<<**רב עמרם** אמר: כגון שהחזירו לביסא גדושה! >ומקמץ היכי קמץ?! | <אלא כגון שהחזירו לביסא טפופה! >וכיון דקמץ ליה, עבד ליה גומא - כי מהדר, לגוויה דמנא קא מהדר ליה! >כמי מהדר ליה, מנח ליה אדפנא דמנא, ומניד ליה ונפל ממילא, דנעשה כמי שהחזירו הקוף!

{אמר ליה **רבי ירמיה לר' זירא**: ולוקמה כגון שהחזירו לכלי המונח על גבי קרקע?! אלא שמע מינה: קומצין מכלי שעל גבי קרקע!

33 נידה (מ,ב) **רבי שמעון** אומר: "עולה" - אין לי אלא עולה כשרה - מנין לרבות שנשחטה בלילה, ושנשפך דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, והלן, והיוצא, והטמא, והנותר, ושנשחט חוץ לזמנו, וחוץ למקומו, ושקבלו פסולין וזרקו את דמן, והנתנין למעלה שנתנן למטה, והנתנין למטה שנתנן למעלה, והנתנין בחוץ שנתנן בפנים, והנתנין בפנים שנתנן בחוץ, והפסח, והחטאת ששחטן שלא לשמן - מנין? תלמוד לומר: (ויקרא ו) "זאת תורת העולה" - ריבה תורה אחת לכל העולין, שאם עלו לא ירדו!

34 יש שלא גורסים

35 גרסת רש"י "כי" בלא ו'

36 יש שלא גורסים "אמר ליה", ונל"ד: "הכי אמר ליה":

אמר ליה: ³⁷ קא נגעת בבעיא דאיבעיא לן! **דרבי אבימי** תני מנחות
 בי **רב חסדא** # {ואבימי בי רב חסדא תני? והאמר **רב חסדא**:
 קולפי טאבי בלעי מאבימי עלה דהא שמעתא - בא להכריז
 רצופין, שלשים יום; שני וחמישי, ³⁸ ששים יומי? אבימי מסכתא
 איתעקרא איתעקר ליה ³⁹, ואתא קמיה דרב חסדא לאדכורי
 גמריה! {ולישלח ליה וליתי לגביה? אסבר: הכי מסתייעא מילתא
 טפי# פגע ביה **רב נחמן**. אמר ליה: גכיצד קומצין? אמר ליה:
 מכלי זה! {אמר ליה: וכי קומצין מכלי שעל גבי קרקע? אמר
 ליה: דמגבה ליה כהן!

גכיצד מקדשין את המנחות? אמר ליה: נותנה לכלי זה! {וכי
 מקדשין בכלי שעל גבי קרקע? אמר ליה: דמגבה ליה כהן!
 {אמר ליה: אם כן, הוצרכתה שלשה כהנים! אמר ליה: ותהא
 צריכה שלשה עשר, כתמיד! {איתביה: זה הכלל: כל הקומץ ונותן
 בכלי, המוליך והמקטיר, לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר
 שדרכו להקטיר, חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול
 וחייבין עליו כרת, ובלבד שיקריב המתיר כמצותו - ואילו "מגביה"
 לא קתני?! אתנא, סדר עבודות נקיט, ולא סדר כהנים!

געו מיניה מדרב **ששת**: מהו לקמוץ מכלי שעל גבי קרקע? אמר
 ליה: פוק חזי מה עבדין לגאו - ארבעה כהנים נכנסין, שנים בידם
 שני סדרים, ושנים בידם שני בזיכין, וארבעה מקדמין לפניהם,
 שנים ליטול שני סדרים, ושנים ליטול שני בזיכין - (**זב**) ואילו
 "מגביה את השולחן" לא קתני! {לאו אמרת התם: סדר עבודות
 נקט?! - הכי נמי, סדר עבודות נקט! אמי דמי? התם, לא נחית
 למניינא דכהנים - הכא, נחית למניינא דכהנים! - אם איתא,
 ליתני מגביה?! - אלא שמע מינה: קומצין מכלי שעל גבי קרקע! -
 שמע מינה!

אמר **רבא**: פשיטא לי: קומץ מכלי שעל גבי קרקע - שכן מצינו
 בסילוק בזיכין; מקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע - שכן מצינו
 בסידור בזיכין! - בעי **רבא**: גקידוש קומץ מאי? ממנחה ילפינן לה,
 או מדם ילפינן לה? אהדר פשטה: מדם ילפינן לה! {ומי אמר רבא
 הכי?! והא אתמר: קומץ שחלקו בשני כלים - **רב נחמן** אמר: אינו
 קדוש, ו**רבא** אמר: קדוש - ואם איתא, לילף מדם?! אהדר ביה
 רבא מההיא!

ודם, מנלן דלא קדוש לחצאין? אדתני **רב תחליפא בן שאול**: קידש
 פחות מכדי הזאה בכלי זה, ופחות מכדי הזאה בכלי זה, לא

37 יש שלא גורסים

38 לפננו נוסף: "ושני"

39 גרסת רש"י: "אבימי מסכתא דמנחות איעקר ליה"

קידש! ~ וואיבעיא להו: בדם מאי? הלכתא היא, ומהלכתא לא ילפינן? או דלמא התם מאי טעמא? - דכתיב: (במדבר יט) "וטבל במים" - הכא נמי, הכתיב: (ויקרא ד) "וטבל בדם"! ואיתמר: אמר ר' זריקא אמר רבי אלעזר: אף בדם לא קידש!

אמר רבא: תניא נמי הכי: ⁴⁰ "וטבל" - ולא מספיג; "בדם" - שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו; "מן הדם" - מן הדם שבענין - ואיצטריך למכתב "וטבל", ואיצטריך למכתב "בדם" - דאי כתב רחמנא "וטבל", הוה אמינא: אף על גב דלא קיבל שיעור טבילות⁴¹ מעיקרו - כתב רחמנא "בדם"; ואי כתב רחמנא "בדם", הוה אמינא: אפילו מספיג - כתב רחמנא "וטבל"

ג' "מן הדם שבענין" למעוטי מאי? אמר רבא למעוטי שירים שבאצבע. מסייע ליה לר' אלעזר, דאמר: שירים שבאצבע פסולין

אמר ליה רבין בר רב אדא לרבא: אמרי תלמידך, אמר רב עמרם: תניא: היה מזה ונתזה הזאה מידו - אם עד שלא הזה, טעון כיבוס; משהזה, אין טעון כיבוס ~ מאי? לאו "עד שלא גמר הזאתו", ו"משגמר הזאתו" - שמע מינה דשירים שבאצבע כשרים?! כלא! עד שלא יצתה מידו הזאה, טעון כיבוס - ומשיצאה הזאה מידו, ונתזה ממה שנשאר, אין טעון כיבוס

{איתיביה אביי: גמר מלהזות, מקנח ידו בגופה של פרה - גמר, אין - לא גמר, לא! אמר ליה: גמר, מקנח ידו - לא גמר, מקנח אצבעו {בשלמא גמר מקנח ידו בגופה של פרה, דכתיב: (במדבר יט) "ושרף את הפרה לעיניו", אלא לא גמר, מקנח אצבעו - במאי מקנח?! דאי אמרת בגופה של פרה, איבעי ליה למיתני "מקנח ידו ואצבעו בגופה של פרה" - מדלא קתני הכי, שמע מינה דלא בעי קינוח! אמר אביי: בשפת מזרק, כדכתיב: (עזרא א) "כפורי זהב שלשים כפורי כסף משנים ארבע מאות ועשרה כלים אחרים אלף"⁴²!

{ומי אמר רבי אלעזר הכי? והא איתמר: חביתי כהן גדול - רבי יוחנן אמר: אינה קדושה לחצאין. רבי אלעזר אמר: מתוך שקרבה לחצאין, קדושה לחצאין (ח,א) ~ ואם איתא, לילף מדם?! ~ וכי תימא רבי אלעזר מילתא ממילתא לא גמר - והא אמר ר' אלעזר: מנחה שקמצה בהיכל, כשרה, שכן מצינו בסילוק בזיכין?! אמנחה ממנחה יליף - מנחה מדם לא יליף!

40 לפננו נוסף: "בפני כהן מניח"

41 לפננו נוסף: "דהיינו הזאה שבע פעמים", והוא פירוש

42 יש שלא גורסים מ"דאי" עד כאן

{ומנחה ממנחה מי יליף?! והתניא: עד שלא פרקה, נפרס לחמה - הלחם פסול, ואין מקטיר עליו את הבזיכין; משפרקה נפרס לחמה - הלחם פסול, ומקטיר עליו את הבזיכין. ואמר ר' אלעזר: לא פרקה ממש, אלא כיון שהגיע זמנה לפרק, אף על פי שלא פרקה, כמי שפרקה דמיא! ~ואמאי?! תיהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה?! אהא לא קשיא - מנחה, לא בריר ברירה קומץ דידיה - והא בריר ברירה קומץ דידיה - וכיון שהגיע זמנה לפרק, כמאן דפרקה דמיא! {אלא מעתה, תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, דאין מקטירין קומץ עליהן?! אלא פלוגתא נינהו?! רבי אלעזר סבר לה כמאן דאמר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, מקטיר קומץ עליהן!

גופא: חביתי כהן גדול - **רבי יוחנן** אמר: אינה קדושה לחצאין ור' אלעזר אמר: מתוך שקרבה לחצאין, קדושה לחצאין. אמר ר' אחא: מאי טעמא דרבי יוחנן? - אמר קרא: (ויקרא ו) "מנחה מחציתה" - הביא מנחה, ואחר כך חוציהו!

{מיתבי: חביתי כהן גדול לא היו באות חצאין, אלא מביא עשרון שלם וחוצהו. ותניא: אילו נאמר "מנחה מחצית" הייתי אומר: מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב, חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב - תלמוד לומר: "מחציתה בבקר" - מחצה משלם הוא מביא כלמצהו!

{אמר ליה **רב גביהא מבי כתיל לרב אשי**: והא "חוקה" כתיב בה?!
אמר ליה: לא נצרכא אלא להביאה שלם מביתו

{ומי אמר ר' יוחנן הכי? והא איתמר: הפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף - **רב** אמר: אינו קדוש, ור' יוחנן אמר: קדוש ~ואם איתא, לילף מחביתין?! ^ וכי תימא: ר' יוחנן מילתא ממילתא לא יליף - והאמר **רבי יוחנן**: שלמים ששחטן בהיכל, כשירין, דכתיב: (ויקרא ג) "ושחטו פתח אהל מועד" - שלא יהא טפל חמור מעיקר! כדעתו להוסיף שאני! דתניא: (במדבר ז) "מלאים" - אין מלאים אלא שלמים - כלומר שאינו קדוש עד שיהא עשרון שלם!⁴³ ואמר **רבי יוסי**: אימתי? בזמן שאין דעתו להוסיף - אבל בזמן שדעתו להוסיף, ראשון ראשון קדוש!

גורב, בחביתין כמאן סבירא ליה? ^ אי כר' אלעזר, לילף מחביתין! ^ וכי תימא: רב, מילתא ממילתא לא יליף - והאמר **רב**:

43 יש שלא גורסים מ"כלומר" עד "שלם", ויש שלא גורסים רק "כלומר"

מחברת מנחות - א

מנחה, קדושה בלא שמן ובלא לבונה - בלא שמן,⁴⁴ שכן מצינו בלחם הפנים; בלא לבונה, שכן מצינו במנחת נסכים; בלא שמן ובלא לבונה, שכן מצינו במנחת חוטא! - ⁴⁵על כרחיך, רב כר' יוחנן סבירא ליה!

גופא: אמר **רב**: מנחה, קדושה בלא שמן,⁴⁶ שכן מצינו בלחם הפנים; בלא לבונה, שכן מצינו במנחת נסכים; בלא שמן ובלא לבונה, שכן מצינו במנחת חוטא. ושמן ולבונה, קדשי האי בלא האי, והאי בלא האי - שמן, שכן מצינו בלוג שמן של מצורע; לבונה, שכן מצינו בלבונה הבאה בבזיכין. **ורבי חנינא** אמר: **(ח,ב)** לא זו קדושה בלא זו, ולא זו קדושה בלא זו

{ולר' חנינא, עשרון למה נמשח?! והלא אינו עשוי אלא למדידת קמח בלבד, והקמח אינו קדוש בלא שמן?! - כלמנחת חוטא! זלוג, למה נמשח?⁴⁷ - כללוג שמן⁴⁸ של מצורע!

ואף שמואל סבר לה להא דרב, דתנן: כלי הלח מקדשין את הלח, ומדות היבש מקדשין את היבש. ואין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מדות היבש מקדשין את הלח - ואמר **שמואל**: לא שנו אלא מדות, אבל מזרקות,⁴⁹ מקדשות את היבש, שנאמר: (במדבר ז) "שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה"

{אמר ליה **רב אחא מדפתי לרבינא**: מנחה לחה היא?! - אמר ליה: לא נצרכא אלא ליבש שבה⁵⁰ - ואיבעית אימא: מנחה לגבי דם, כיבש דמיא!

גופא: אמר **ר' אלעזר**: מנחה שקמצה בהיכל, כשרה, שכן מצינו בסילוק בזיכין -- {מתלב ר' ירמיה: "וקמץ משם" - ממקום שרגלי הזר עומדות. **בן בתירא** אומר: מנין שאם קמץ בשמאל, שיחזיר ויקמוץ בימין? תלמוד לומר: "וקמץ משם" - ממקום שקמץ כבר - איכא דאמרי: הוא מותיב לה והוא מפרק לה. איכא דאמרי: אמר ליה **ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא**: אסברא לך: לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה! שלא תאמר: הואיל ועולה קדשי

44 לפננו חסר

45 נל"ד יש להוסיף כאן: "אלא"

46 לפננו נוסף: "ואין דינה כעשרון חסר"

47 יש שלא גורסים מ"והלא" עד כאן

48 לפננו חסר

49 לפננו נוסף: "של דם"

50 לפננו נוסף: "דהיינו לבונה! ואי סלקא דעתך קסבר שמואל אין מנחה קדושה עד שיהו כולן יבש שבה היכי משכחת לה, והלא כולן לחים הן מפני השמן?! - אלא שמע מינה: קסבר שמואל האי בלא האי"

מחברת מנחות - א

קדשים, ומנחה קדשי קדשים - מה עולה, טעונה צפון - אף מנחה, טעונה צפון! {מה לעולה, שכן כליל!} <מחטאת! {מה לחטאת, שכן מכפרת על חייבי כריתות!} <מאשם! {מה לאשם, שכן מיני דמים!} - מכולהו נמי, שכן מיני דמים! | <אלא איצטריד! סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב: (ויקרא ב:ח) "והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח",⁵¹ (ויקרא ב:ב) "והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ" - מה הגשה, בקרן דרומית מערבית - אף קמיצה נמי, בקרן דרומית מערבית - קמשנע לך!

גופא: אמר ר' יוחנן: שלמים ששחטן בהיכל, כשרין, שנאמר: "ושחטו פתח אהל מועד" - ולא יהא טפל חמור מן העיקר -- {מיתבי: ר' יהודה בן בתירא אומר: מנין שאם הקיפו גוים את העזרה, שהכהנים נכנסין להיכל ואוכלין בקדשי קדשים ושירי מנחות? - תלמוד לומר: (ט,א) (במדבר יח:י) "בקדש הקדשים תאכלנו" - והא למה לי קרא! לימא: "בחצר אהל מועד יאכלוה", ולא יהא טפל חמור מן העיקר! <עבודה, דאדם עובד במקום רבו, אמרינן שלא יהא טפל חמור מן העיקר - אכילה, שאין אדם אוכל במקום רבו, טעמא דכתב קרא - הא לא כתב קרא, "לא יהא טפל חמור מן העיקר" לא אמרינן!

איתמר: בללה חוץ לחומת עזרה - ר' יוחנן אמר: פסולה. ריש לקיש אמר: כשרה -- ריש לקיש אמר: כשרה - דכתיב (ויקרא ב:א) "ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה", והדר "והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ" - מקמיצה ואילך מצות כהונה - לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר. ומדכהונה לא בעיא, פנים נמי לא בעיא; ורבי יוחנן אמר: פסולה - כיון דעשייתה בכלי הוא, נהי דכהונה לא בעיא, פנים מיהת בעיא תניא כוותיה דר' יוחנן: בללה זר, כשרה; חוץ לחומת העזרה, פסולה

איתמר: מנחה שחסרה קודם קמיצה - ר' יוחנן אמר: יביא מתוך ביתו וימלאנה. ריש לקיש אמר: לא יביא מתוך ביתו וימלאנה -- ר' יוחנן אמר: מביא מתוך ביתו וימלאנה - קמיצה קבעה ליה; ריש לקיש אמר: לא יביא מתוך ביתו וימלאנה - קדושת כלי קבעה ליה

51 לפננו עירוב של שני הפסוקים, ונל"ד צריך להוסיף: "וכתיב"

מחברת מנחות - א

{איתיביה ר' יוחנן לר' שמעון בן לקיש: חסר הלוג, אם עד שלא יצק, ימלאנו - תיובתא!

איתמר: שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה - **רבי יוחנן** אמר: מקטיר קומץ עליהן. **וריש לקיש** אמר: אין מקטיר קומץ עליהן אליבא דר' אליעזר, כולי עלמא לא פליגי; כי פליגי אליבא דר' יהושע. דתנן: נטמאו שיריה, נשרפו שיריה, אבדו שיריה - כמדת **ר' אליעזר**, כשרה; כמדת **רבי יהושע**, פסולה. מאן דפסל, כר' יהושע; ומאן דמכשר - עד כאן לא אמר רבי יהושע התם אלא דלא אישתייר, אבל היכא דאישתייר, אפילו ר' יהושע מודה ליה! דתניא: **ר' יהושע** אומר כל הזבחים שבתורה, שנשתייר מהם כזית בשר או כזית חלב - זורק הדם; כחצי זית בשר כחצי זית חלב - אינו זורק את הדם. ובעולה, אפילו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם, מפני שבעולה כולה כליל. ובמנחה, אף על פי שכולה קיימת, לא יזרוק (**טב**)

{מנחה, מאי עבידתה?! אמר **רב פפא**: מנחת נסכים! - סלקא דעתך אמינא: הואיל ובהדי זבח אתיא, כי גופיה דזבח דמיא - קמשמע לן!

- ומאן דפסל: שאני הכא, דאמר קרא: (ויקרא ו) "והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה" - "המנחה" - עד דאיתא לכולה מנחה, לא יקטיר %ואידך: "מן המנחה" - מנחה שהיתה כבר⁵²

{איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש: עד שלא פרקה נפרס לחמה, הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין. ואם משפרקה נפרס לחמה, הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין ~ ואמר **רבי אלעזר**: לא פרקה ממש, אלא כיון שהגיע זמנה לפרק, ואף על פי שלא פירקה! אמר ליה: הא מני? רבי אליעזר היא! {אמר ליה: אנא אמינא לך משנה שלימה, ואמרת לי את רבי אליעזר?! אי ר' אליעזר, מאי איריא נפרס?! אפילו שרוף ואבוד נמי מכשר! - אישתיק

{ואמאי שתק?! לימא ליה: צבור שאני, הואיל ואישתרי טומאה לגבייהו, אישתרי נמי חסרות! אמר **רב אדא בר אבהו**: זאת אומרת: החסרון כבעל מוס דמי, ואין בעל מוס בצבור!

{יתיב **רב פפא**, וקאמר להא שמעתא. אמר ליה **רב יוסף בר**

52 לפננו נוסף: "שלימה בשעת קמיצה, יקטיר, אף על גב דהשתא אינה שלימה"

מחברת מנחות - א

שמעיה לרב פפא: מי לא עסקינן דרבי יוחנן וריש לקיש במנחת העומר, דציבור היא, ופליגי?!

{אמר **רב מלכיו:** תנא חדא: (ויקרא ב) "מסלתה" - שאם חסרה כל שהוא, פסולה; "משמנה" - שאם חסרה כל שהוא פסול. ותניא אידך: "והנותרת מן המנחה" - פרט למנחה שחסרה היא, ושחסר קומצה, ושלא הקטיר מלבונתה כלום ~תרי קראי בחסרות למה לי? לאו חד למנחה שחסרה קודם קמיצה, וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, ותיבתא דר' יוחנן בתרוייהו?! לא! חד למנחה שחסרה קודם קמיצה, דאי מביא מביתו וימלאנה, אין - ואי לא, לא! וחד לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, דאף על גב דמקטיר קומץ עליהן, אותן שירים אסורים לאכילה! ~דאיבעיא להו: ג' לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, מקטיר קומץ עליהן - אותן שירים, מה הן באכילה? **אמר זעירי:** אמר קרא: "והנותרת" - ולא הנותרת מן הנותרת! <<**ורבי ינאי** אמר: "מהמנחה" - מנחה שהיתה כבר!

קמץ בשמאל - פסול. **בן בתירא** אומר: יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין -- ג'מנא הני מילי? **אמר רבי זירא:** דאמר קרא: (ויקרא ט) "ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה" - "כף" זה, איני יודע מהו - כשהוא אומר: (ויקרא יד) "ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית" - כאן שמאלית - הא כל מקום שנאמר "כף", אינו אלא ימין!

{והא מיבעי ליה לגופיה?! <"שמאלית" אחרינא כתיב! {ואימא: אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות?! <"שמאלית" אחרינא כתיב! - כאן שמאלית, ואין אחר שמאלית! {ואימא: אדרבה! מה כאן שמאלית - אף בעלמא נמי שמאלית?! <ארבעה "שמאלית" כתיב, תרי בעני, ותרי בעשיר!

אמר ליה ר' **ירמיה לרבי זירא:** ג'על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית" דכתיב⁵³, למה לי, (יא) דהא כתב על דם האשם⁵⁴?! <חד להכשיר צדדין, וחד לפסול צידי צדדין!

ג'(ויקרא יד) "על דם האשם", "על מקום דם האשם", למאי אתו הני? <צריכי! - אי כתב רחמנא "על דם האשם" הוה אמינא: איתיה, אין - נתקנת, לא! - כתב רחמנא: "על מקום"; ואי כתב

53 לפננו נוסף: "בשמן דמצורע עשיר"
54 יש שלא גורסים

רחמנא: "על מקום", הוה אמינא: דוקא נתקנח - אבל איתיה, אימא: הוי חציצה! - קמשמע לן: "על דם האשם!"

{אמר **רבא**: מאחר דכתיב "על דם האשם" ו"על מקום דם האשם", וכתיבא ימנית בדם, "על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית" דכתיבי⁵⁵ בשמן דמצורע, עשיר ועני, למה לי?! ~ אלא אמר **רבא**: "יד"-"יד" לקמיצה, "רגל"-"רגל" לחליצה, "אוזן"-"אוזן" לרציעה; שמאלית דעשיר⁵⁶ למאי אתא? אמר **רב שישא בריה דרב אידי**: ליפסול ימין דכהן במצורע! שלא תאמר: ומה במקום שלא נתרבתה שמאל, נתרבתה ימין - במקום שנתרבתה שמאל, אינו דין שנתרבתה ימין?! ~ ואידך שמאלית⁵⁷, למאי אתא? - לכדתנא **דבי ר' ישמעאל**: כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה

אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' שמעון בן לקיש**: כל מקום שנאמרה "אצבע" ו"כהונה", אינה אלא ימין

^ קסלקא דעתך: אצבע וכהונה בעינן, כדכתיב: (ויקרא ד) "ולקח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֹטֵאת בְּאֶצְבָּעוֹ", וגמר ממצורע, דכתיב: (ויקרא יד) "וטבל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית" - הרי קמיצה, דלא כתיבא בה אלא כהונה, ותנן: קמץ בשמאל פסול! אמר **רבא**: או אצבע או כהונה!

{אמר ליה **אביי**: הרי הולכת אברים לכבש, דכתיב בהו כהונה, דכתיב: (ויקרא א) "והקריב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבְּחָה", ואמר מר: זו הולכת אברים לכבש - ותנן: הרגל של ימין בַּשְּׂמֹאל, ובית עורה לחוץ?! ככי אמרינן "או אצבע או כהונה", בדבר המעכב כפרה!

{והרי קבלה, דבר המעכב כפרה הוא, וכתב בה כהונה, דכתיב: (ויקרא א) "והקריבו בני אהרן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם" - זו קבלת הדם ~ ותנן: קבל בשמאל פסול, ו**רבי שמעון** מכשיר?! כלר' שמעון קאמרת?! ר' שמעון, תרתי בעי!

{ומי בעי רבי שמעון תרתי? והתניא: **ר' שמעון** אומר: כל מקום שנאמרה "יד", אינה אלא ימין; "אצבע", אינה אלא ימין?! <"אצבע" לא בעיא "כהונה" - "כהונה" בעיא אצבע! אלא "כהן", למה לי?! אבכהונו!

{**ניב**} וְהָרִי זְרִיקָה, דלא כתב ביה אלא "כהונה", ותנן: זרק

55 לפננו: "וכתיבי"

56 לפננו: "העני"

57 לפננו נוסף: "ויד ורגל ימנית דעני"

מחברת מנחות - א

בשמאל פסול - ולא פליג ר' שמעון? <אמר **אביי**: פליג בברייתא!
דתניא: קבל בשמאל פסול, ור' שמעון מכשיר; זרק בשמאל פסול,
ורבי שמעון מכשיר

{ואלא הא דאמר רבא "יד"- "יד" לקמיצה", למה לי?! - מכהונה
נפקא?!} אחד לקומץ, וחד לקידוש קומץ! {לרבי שמעון, דלא בעי
קידוש קומץ, ולמאן דאמר נמי דבעי קידוש קומץ לר' שמעון
ובשמאל אכשורי מכשר, "יד"- "יד" דרבא, למה לי?!} אי לקמיצה
גופה אליבא דר' שמעון, מדר' יהודה בריה דר' חייא נפקא, דאמר
ר' יהודה בריה דר' חייא: מאי טעמא דר' שמעון? דאמר קרא⁵⁸:
(ויקרא ו) "קדש קדשים היא כחטאת וכאשם" - בא לעובדה ביד,
עובדה בימין כחטאת; בא לעובדה בכלי, עובדה בשמאל כאשם -
לא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא - סלקא דעתך אמינא:
הואיל ואמר רבי שמעון שלא יהא קרבנו מהודר, כי קמיץ לה נמי
בשמאל תתכשר - קמשמע לן!

קמץ ועלה בידו צרור, או גרגר מלח, (**יא,א**) או קורט לבונה -
פסול -- {כל הני למה לי?!} אצריכא! דאי תנא צרור - משום דלאו
בת הקרבה היא - אבל מלח, דבת הקרבה היא, אימא: תתכשר;
ואי תנא מלח - דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא⁵⁹ - אבל לבונה,
דאיקבע בהדי מנחה מעיקרא, אימא: תתכשר - קמשמע לן!

מפני שאמרו: הקומץ, היתר והחסר, פסול. ואיזהו היתר? שקמצו
מבורץ; וחסר? שקמצו בראשי אצבעותיו -- {מאי איריא משום
חסר ויתר?!} תיפוק⁶⁰ ליה משום חציצה?! <אמר ר' ירמיה: מן
הצד!

אמר ליה **אביי לרבא**: גכי צד קומצין? <אמר ליה: כדקמצי
אינשני! {איתיביה: זו זרת, זו קמיצה, זו אמה, זו אצבע, זו גודל?
<אלא להשוות!⁶¹

גהיכי עביד? <אמר **רב זוטרא בר טוביה** אמר **רב**: חופה שלש
אצבעותיו עד שמגיע על פס ידו, וקומץ! תניא נמי הכי: "מלא
קומצו" - יכול מבורץ? תלמוד לומר: "בקומצו"! - אי "בקומצו",

58 גבי מנחה

59 לפננו נוסף: "שאינו מולח אלא הקומץ בלבד"

60 לפננו: "ותיפוק"

61 לפננו נוסף: "כלומר קומץ מלא היד כדי שלא יהא חסר, ואחר כך מוחק באצבע קטנה מלמטה"

מחברת מנחות - א

יכול בראשי אצבעותיו? תלמוד לומר: "מלא קומצו"! - הא כיצד?
חופה שלש אצבעותיו על פס ידו וקומץ; במחבת ובמרחת, מוחק
בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה - וזו היא עבודה קשה
שבמקדש!

{זהו, ותו לא?! והאיכא מליקה, והאיכא חפינה?! אלא "זו היא
אחת מעבודות קשות שבמקדש"

אמר **רב פפא**: פשיטא לי: "מלא קומצו" - כדקמצי אינשי גבעי **רב**
פפא: קמץ בראשי אצבעותיו, מאי? מן הצדדין מאי? ממטה
למעלה מאי? - תיקו!

אמר **רב פפא**: פשיטא לי: "מלא חפניו" - כדחפני אינשי גבעי **רב**
פפא: חפן בראשי אצבעותיו, מהו? מן הצדדין, מהו? חפן בזו ובזו,
וקרבן זו אצל זו, מהו? - תיקו!

גבעי **רב פפא**: דבקה לקומץ בדפניה דמנא, מאי? תוך כלי בעינן,
והאיכא? או דלמא הנחה בתוכו בעינן, וליכא? - תיקו!

גבעי **מר בר רב אשי**: הפכיה למנא, ודבקה לקומץ בארעיתא
דמנא, מאי? הנחה בתוכו בעינן, והאיכא? או דלמא כתיקנו בעינן,
וליכא? - תיקו!

משנה: כיצד הוא עושה? פושט את אצבעותיו על פס ידו. ריבה
שמנה, חסר שמנה, חיסר לבונתה - פסולה

גמרא: גהיכי דמי "ריבה שמנה"? אמר **ר' אלעזר**⁶²: כגון שהפריש
לה שני לוגין! {ולוקמה כגון דעריב בה שמן דחולין ושמן
דחבירתה?! ~ וכי תימא שמן דחולין ושמן דחבירתה לא פסל -
מתקיף לה **רב זוטרא בר טוביה**: אלא מעתה, מנחת חוטא, דפסל
בה שמן, היכי משכחת לה?! אי דידיה - הא לית לה! אי דחולין
ודחבירתה - הא אמרת לא פסל!⁶³ אור' אלעזר, "לא מיבעיא"
קאמר: לא מיבעיא דחולין ודחבירתה, דפסיל, אבל הפריש לה
שני לוגין, הואיל והאי חזי ליה והאי חזי ליה, אימא: לא ליפסיל -
קמשמע לן!

גומנא ליה לר' אלעזר הא? אמר **רבא**: מתניתין קשיתיה: גמאי
איריא דתני "ריבה שמנה"? ליתני "ריבה לה שמן"! - אלא הא
קמשמע לן דאף על גב דהפריש לה שני לוגין!

62 לפננו: "אלעזר", וכן להלן

63 לפננו נוסף: "ואי אמרת דאפריש לה שמן - כיון דלית לה שמן כלל, חולין נינהו!"

חיסר לבונתה - פסולה -- תנו רבנן: חסרה ועמדה על קורט אחד, פסולה - על שני קרטין, כשרה - דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: על קורט אחד, כשרה - פחות מכאן, פסולה (יא), (ב) {והתניא: ⁶⁴קומץ ולבונה שחסר כל שהוא, פסול!} אתני "קורט לבונה שחסר כל שהוא, פסול" <אויבעית אימא: כאן בלבונה הבאה עם המנחה, כאן בלבונה הבאה בפני עצמה!

אמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן: שלש מחלוקת בדבר: ר' מאיר סבר: קומץ בתחילה, וקומץ בסוף; ורבי יהודה סבר: קומץ בתחילה, ושני קרטין בסוף; ור' שמעון סבר: קומץ בתחילה, וקורט אחד בסוף. ושלשתן מקרא אחד דרשו: (ויקרא ו) "ואת כל הלבונה אשר על המנחה" - ר' מאיר סבר: עד דאיתא ללבונה דאיקבעה בהדי מנחה מעיקרא; ורבי יהודה סבר: "כל" - ואפילו חד קורט; "את" - לרבות קורט אחר; ור' שמעון, "את" לא דריש ואמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן: מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה - אבל בלבונה הבאה בפני עצמה, דברי הכל קומץ בתחילה וקומץ בסוף. להכי איצטריך "אשר על המנחה", דבהדי מנחה, אין - בפני עצמה, לא!

ואמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן: מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה, אבל בלבונה הבאה בבזיכין, דברי הכל שני קמציין בתחילה, ושני קמציין בסוף {פשיטא! כמהו דתימא? כיון דבהדי לחס אתיא, כ"אשר על המנחה" דמיא - קמשמע לן! פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא - חד אמר: מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה, אבל בלבונה הבאה בפני עצמה, דברי הכל: קומץ בתחילה וקומץ בסוף; וחד אמר: כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו

חיסר לבונתה - פסולה -- הא יתיר, כשרה! {והתניא: יתיר פסולה!} <אמר רמי בר חמא: כגון שהפריש לה שני קמציין ואמר רמי בר חמא: הפריש לה שני קמציין, ואבד אחד מהן - קודם קמיצה, לא הוקבעו; אחר קמיצה, הוקבעו ואמר רמי בר חמא: הפריש ארבעה קמציין לשני בזיכין, ואבדו שנים מהן - קודם סילוק בזיכין, לא הוקבעו; לאחר סילוק בזיכין, הוקבעו

64 לפננו נוסף: "ר' שמעון אומר"

מחברת מנחות - א

{הא תו למה לי?! היינו הך! כמהו דתימא? כיון דבריר קומץ דידה, כיון שהגיע זמנה לפורקה, כמהן דפריקה דמיא - קמשמע לן!

משנה: הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, או כזית משיריה בחוץ; להקטיר קומצה בחוץ, או כזית קומצה בחוץ; או להקטיר לבונתה בחוץ - פסול, ואין בו כרת. לאכול שיריה למחר, או כזית משיריה למחר; להקטיר קומצה למחר, או כזית מקומצה למחר; או להקטיר לבונה למחר - **(יב,א)** פיגול, וחייבין עליו כרת. זה הכלל: כל הקומץ או⁶⁵ נותן בכלי, המוליד, המקטיר - לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת; חוץ לזמנו, פיגול וחייבין עליו כרת, ובלבד שיקריב המתיר כמצותו

כיצד קרב המתיר כמצותו? קמץ בשתיקה, נתן בכלי והוליד והקטיר חוץ לזמנו; או שקמץ חוץ לזמנו, נתן בכלי והוליד והקטיר בשתיקה; או שקמץ, ונתן בכלי, והוליד, והקטיר, חוץ לזמנו - זהו שקרב המתיר כמצותו

כיצד לא קרב המתיר כמצותו? קמץ חוץ למקומו, נתן בכלי, והוליד, והקטיר, חוץ לזמנו; או שקמץ חוץ לזמנו, נתן בכלי, והוליד, והקטיר, חוץ למקומו; או שקמץ, נתן בכלי, והוליד, והקטיר, חוץ למקומו - זהו שלא קרב המתיר כמצותו

מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן, נתן בכלי, והוליד, והקטיר, חוץ לזמנו; או שקמץ חוץ לזמנו, נתן בכלי, והוליד, והקטיר, שלא לשמן; או שקמץ, ונתן בכלי, והוליד, והקטיר, שלא לשמן - זהו שלא קרב המתיר כמצותו

לאכול כזית בחוץ, כזית למחר; כזית למחר, כזית בחוץ; כחצי זית בחוץ, כחצי זית למחר; כחצי זית למחר, כחצי זית בחוץ - פסול ואין בו כרת

אמר ר' יהודה: זה הכלל: אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, פיגול וחייבין עליו כרת; אם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו כרת. **וחכמים** אומרים: זה וזה פסול ואין בו כרת

גמרא: גאיבעיא להו: לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה, מקטיר קומץ עליהן - וקיימא לן דאותן שירים אסורים

65 במשניות: "והנותן"

מחברת מנחות - א

באכילה - מהו דתיהני להו הקטרה למיקבעינהו בפיגול, ולפקינהו מידי מעילה? אמר **רב הונא**: אפילו לר' עקיבא דאמר זריקה מועלת ליוצא - הני מילי יוצא, דאיתיה בעיניה, ופסול מחמת דבר אחר הוא - אבל חסרון, דפסולא דגופיה הוא, לא מהני ליה הקטרה! אמר ליה **רבא**: אדרבה! אפילו לר' אליעזר, דאמר אין זריקה מועלת ליוצא - הני מילי יוצא, דליתיה בפנים - אבל חסרון, דאיתיה בפנים, מהניא ליה הקטרה!

~ אמר **רבא**: מנא אמינא לה? דתנן: "הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, או כזית משיריה בחוץ"⁶⁶ ~ ותני **רבי חייא**,⁶⁷ ולא תני "או כזית" - מאי טעמא לא תני "או כזית"? לאו כגון שחסרו שירים וקמו להו אכזית?! וכיון דבמתן כלי ובהילוך⁶⁸ ובהקטרה לא מתני ליה **(יב,ב)** "או כזית" אשירים, בקמיצה נמי, לאכול שירים, לא תני "או כזית"⁶⁹ - וקתני סיפא: "פיגול וחייבין עליו כרת" - אלמא מהניא להו הקטרה!

אמר ליה **אביי**: לא⁷⁰! הא מני? ר' אלעזר היא! דתנן: הקומץ, והלבונה, והקטרת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - חייב. **ורבי אלעזר**⁷¹ פוטר עד שיקריב⁷² את כולו - כיון דבהקטרת קמיצה לא מתני ליה "או כזית מקומצה בחוץ", בשירים נמי לא מתני ליה "או כזית"⁷³!

{אי רבי אלעזר, האי "להקטיר קומצה" "להקטיר קומצה ולבונתה" מיבעי ליה! דתנן: הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ - חייב. **ורבי אלעזר** פוטר עד שיקריב את שניהם אלא נצרכא אלא לקומץ דמנחת חוטא! ואיכפל תנא לאשמועינן קומץ דמנחת חוטא?! אין! וכן כי אתא **רב דימי**, אמר ר' **אלעזר**⁷⁴: קומץ דמנחת חוטא הוא, ורבי אלעזר היא!

הדר אמר **רבא**: לאו מילתא היא דאמרי! דתניא: (ויקרא כד) "קדש קדשים הוא" - שאם נפרסה אחת מחלותיה⁷⁵, כולן פסולות - הא יצאת, הני דאיכא גוואי כשרות! - מאן שמעת ליה דאמר

66 יש ממשיכים: "להקטיר קומצה בחוץ או מקצת קומצה בחוץ, או להקטיר לבונתה בחוץ, פסול ואין בה כרת. לאכול שירים למחר או כזית משירים למחר, להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר, או להקטיר לבונתה למחר, פגול וחייבים עליו כרת"

67 לפננו נוסף: "הקומץ את המנחה"

68 לפננו חסר ו'

69 יש גורסים במקום "אשירים ... כזית": "בשירים נמי לא תני"

70 גרסת ב"ח: "לעולם לא מהניא"

71 יש גורסים "ר' אליעזר" בכל הסוגיה

72 גרסת ב"ח: "שיקטיר", וכן ברש"י

73 יש גורסים במקום "כיון ... ליה": "וכיון דבקמיצה לא מתני "או כזית", בשירים נמי לא מתני"

74 הא ודאי ר' אלעזר בן פדת

75 לפננו: "מהן חלותיה"

זריקה מועלת ליוצא? ר' עקיבא היא! וקאמר: נפרסה, לא!
{אמר ליה **אביי**: מי קתני "הא יצאת"?! דלמא הא נטמאת, הנך
כשרות?! - מאי טעמא? דמרצה ציץ - אבל יצאת, לא! ור' אליעזר
היא, דאמר אין זריקה מועלת ליוצא! ובדין הוא דאיבעי ליה
למיתני נמי יצאת, והאי דקתני נפרסה, הא קמשמע לן דאפילו
נפרסה, דאיתיה בפנים, לא מהניא ליה הקטרה - אבל לר'
עקיבא, דאמר זריקה מועלת ליוצא, אפילו חסרון נמי מהניא ליה
הקטרה!

משנה: לאכול כחצי זית, ולהקטיר כחצי זית - כשר, שאין אכילה
והקטרה מצטרפין

גמרא: טעמא דלאכול ולהקטיר - הא לאכול ולאכול דבר שאין
דרכו לאכול, מצטרף! {והקתני רישא: לאכול דבר שדרכו לאכול
ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - דבר שדרכו לאכול, אין - שאין
דרכו לאכול, לא! <מאן תנא? אמר ר' **ירמיה**: הא מני? ר'
אליעזר⁷⁶ היא, דאמר: מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח,
ומאכילת מזבח לאכילת אדם! דתנן: הקומץ את המנחה, לאכול
דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר -
כשר. ור' **אליעזר** פוסל

<<**אביי** אמר: אפילו תימא רבנן - לא תימא: הא לאכול ולאכול
דבר שאין דרכו לאכול - אלא אימא: הא לאכול ולאכול דבר
שדרכו לאכול! {ומאי קמשמע לן?! הא בהדיא קתני לה: לאכול
כזית בחוץ וכזית למחר, כזית למחר וכזית בחוץ, כחצי זית בחוץ
וכחצי זית למחר, כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ - פסול, ואין
בו כרת! - (**יגא**) הא תו, למה לי?! ^ אי לאכול ולאכול דבר
שאין דרכו לאכול קמשמע לן דמצטרף - מרישא⁷⁷ שמעת מינה!⁷⁸
^ אי לאכול ולהקטיר⁷⁹ - מדיוקא דרישא שמעת מינה - השתא⁸⁰:
מה לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול, אמרת לא מצטרף -
לאכול ולהקטיר מיבעיא!?

<אין! לאכול ולהקטיר איצטריכא ליה! סלקא דעתך אמינא: התם
הוא, דלא כי אורחיה קמחשב - אבל הכא, דבהאי כי אורחיה
קמחשב ובהאי כי אורחיה קא מחשב, אימא לצטרף! - קמשמע לן!

76 כן במשניות, וכן ברש"י

77 לפננו נוסף: "דסיפא"

78 לפננו נוסף: "דקתני: כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר, פסול - הא כחצי זית למחר וכחצי זית למחר,
פיגול!"

79 לפננו נוסף: "דהיא גופא קמשמע לן"

80 לפננו: "דהשתא"